

**АНАЛІЗ ВИДОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ ДЕРЕВНИХ НАСАДЖЕНЬ
вул. ДОНЕЦЬКЕ ШОСЕ м. ДНІПРО**

О. Є. Іванченко, к.б.н., доцент, **О. О. Мильнікова**, к.б.н., доцент,
Д. Р. Подалюк, студент магістратури
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
вул. С. Єфремова, 25, 49600, м. Дніпро, Україна

Із розвитком великих міст постає проблема охорони довкілля та створення нормальних умов для життя і діяльності людини. Суттєвим джерелом надходження забруднюючих речовин у повітря сучасних міст є автотранспорт. Одним із рішень цієї проблеми є збільшення кількості зелених зон та їх оптимізація, а також періодична оцінка життєвого стану деревних насаджень, у тому числі і придорожніх. У літературі зустрічаються відомості щодо їх стану на такихлінійних об'єктах як проспект Івана Мазепи (Бессонова, Іванченко, 2019), С. Нігояна (Бессонова, Іванченко, 2019), Запорізького шосе (Бессонова та ін., 2014), проте відомості про Донецьке шосе відсутні. Метою роботи була оцінка видового складу та життєвості дендрофлори вул. Донецьке шосе з метою визначення повноцінності виконання ними передбачуваних функцій.

Інвентаризація насаджень здійснювалася згідно документа (Інструкція., 2001). Для визначення рослин користувались визначником (Определитель..., 1987). Оцінку життєвого стану деревних рослин здійснювали за шкалою В.А. Алексєєва (Алексєев, 1989) у модифікації Х.Г. Якубова (Якубов, 2005).

Аналізом видового складу насаджень Донецького шосе вказує на те, що дендрофлора об'єкту представлена 31-м видом деревних рослин, які належать до 16-ти родин, у кількості 671 шт. Більшу частину складають видивідділу Покритонасінні – 29 видів та 661 екз. (98,5 %).

Найчисельнішою родиною є Вербові. До неї відноситься 71,24 % від загальної кількості дерев. Менш чисельними виявилися родини Бобові, Розові і Платанові – 5,06; 6,41 та 5,81 %, відповідно. За видовою представленістю найрізноманітнішою виявилась родина Вербові – 8 видів. Деякі родини представлені трьома видами. Це родини В'язові та Розові. Меншу кількість видів (по два) мають родини Соснові та Липові. Такі таксономічні одиниці як родина Бобові, Бігнонієві, Березові, Горіхові, Гіркокаштанові, Шовковицеві, Симарубові, Маслиноківі, Платанові та Тамариксові представлені одним видом.

Насадження представлені переважно рядовими посадками, серед яких домінують різні види тополь, іноді групами (береза повисла, сосна звичайна та ін.). Середній вік насаджень складає близько 50-ти років. Кількість молодих дерев віком до 10 років незначна, це переважно платан кленолистий, який знаходиться у пригніченому стані внаслідок відсутності поливу та догляду та насадження. Зустрічаються живоплоти зі спіреї Вангутта. У насадженнях Донецького шосе зростають дві букетні посадки тополі Сімона та одна з тополі Болле. Біля моста, який зв'язує лівий і правий берег м. Дніпро, і з якого саме і починається Донецьке шосе, стихійно зростає самосів робінії звичайної, в'язу низького та тополі чорної, на інших ділянках підріст тополі Болле. Під житловими будинками є плодові дерева, такі як абрикос звичайний, шовковиця біла, вишня звичайна.

Найпоширенішою деревною породою є тополя Болле. Її кількість складає 307 шт., що дорівнює 45,75 % від загальної кількості деревних насаджень вул. Донецьке шосе. Меншою кількістю представлені робінія звичайна, спірея Вангутта та платан кленолистий, їх частка дорівнює 5,07; 5,15 та 5,81 % відповідно щодо загального числа екземплярів. Число інших видів не перевищує 2 %.

Кількість аборигенних видів у насадженнях вулиці Донецьке шосе складає 9 шт., що дорівнює 25,8 % від їх загальної кількості. До них належать в'яз гладкий, сосна звичайна, липа серцелиста, береза повисла, верба ламката біла, тополя біла та чорна, клен гостролистий. Більшість екземплярів у насадженнях є деревами-інтродуцентами, а це 90,76 % від загальної кількості. Найбільш поширені тополя Болле та Сімона, робінія звичайна, гіркокаштан звичайний.

При оцінці життєвого стану насаджень було встановлено, що дещо більше третини всіх дерев (39,64 %) належать до середньо ослаблених. Серед них значна кількість особин тополі Болле, частка яких становить 62,91 %. Також у цю групу увійшли 31,06 % усіх насаджень тополі

Симона, 64,70 % тополі чорної та 35,89 % платана кленолистого. До помірно пошкоджених належить 332,78 % від їх загальної кількості. Ці дерева мають незначні ознаки пошкодження, дещо зріджену крону (до 25 %), помірно уражені хворобами та шкідниками. Ця група багата за видовим складом.

До категорії сильно ослаблені належить 7,75 % дерев, які мають зрідження крони до 50 %, суттєве уражені шкідниками та хворобами. У цій групі 4 види, а саме тополя Симона, платан кленолистий, гіркокаштан звичайний та тополя Болле. До тих, що відмирають, належить 0,89 % всіх дерев. До свіжого сухостою належить 0,29 % дерев, у кількості 2 екз виключно тополі Симона. Розрахований індекс відносного життєвого стану дорівнює 72,64, що характеризує його як ослаблений.

Біля 15 екземплярів тополі Симона зростають після кардинальної омолоджуючої обрізки, на стовбурах наявні багаточисельні тріщини, у окремих особин відсутня кора (5 шт.). Ці пошкодження виникли внаслідок поважного віку та механічних пошкоджень. Омолоджуючої обрізки також зазнали і рослини тополі чорної.

Перелік використаних джерел

1. Бессонова В.П., Іванченко О.Є. Оцінка видового різноманіття та життєвого стану придорожніх насаджень пр. С. Нігояна м. Дніпро. Питання біоіндикації та екології, 2019. 24, № 1. С. 36–56.
2. Бессонова В.П., Іванченко О.Є. Видове різноманіття та життєвий стан деревних рослин у насадженнях проспекту Івана Мазепи м. Дніпро. Питання біоіндикації та екології, 2019. 24, № 2. С. 101–125.
3. Бессонова В.П., Пономарьова О.А., Іванченко О.Є. Видове різноманіття та життєвий стан деревних насаджень вздовж автотраси південного напрямку м. Дніпропетровськ. Питання біоіндикації та екології, 2014. Вип. 19, № 2. С. 64–85.